

पंचधार

अनुवाद विशेषांक

वर्ष : ६४ अंक तिसरा

ऑक्टोबर ते डिसेंबर २०२१

मराठी साहित्य परिषद,
तेलंगण राज्य, हैदराबाद

RNI Reg. No. 32307/79

मूल्य : ६०/-

महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ पुरस्कृत
मराठी साहित्य परिषद, (तेलंगण राज्य) या संस्थेचे त्रैमासिक मुखपत्र

पंचधारा

अनुवाद विशेषांक

वर्ष ६४ वे, अंक तिसरा
ऑक्टोबर ते डिसेंबर २०२१
अश्विन कार्तिक मार्गशीर्ष १९४३

संपादक मंडळ

डॉ. विद्या देवधर (प्रमुख संपादक)

डॉ. शोभा देशमुख

डॉ. गीता काटे

प्रा. मीना जागीरदार

श्रीमती विद्या मक्तल

श्री. माधव रामराजे चौसाळकर

या अंकासाठी संपादन साहाय्य प्रा. चिन्मय मधू घैसास

मराठी साहित्य परिषद, तेलंगण राज्य

इसामिया बाजार, हैदराबाद - ५०० ०२७

RNI Reg. No. 32307/79

कार्यवाह

म. सा. प. तेलंगण राज्य

४-६-४५८, इसामिया बाजार, हैदराबाद - ५०० ०२७.

दूरध्वनी : (०४०) २४६५५७०६३, भ्रमणध्वनी : ७८४२८५३९८४

प्रकाशक

डॉ. विद्या देवधर

सर्व हक्क - म.सा.प. तेलंगण राज्य

या अंकात प्रकट झालेल्या मतांशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही.

फक्त एक व तीन वर्षांची वर्गणी स्वीकारली जाईल.

पंचधारेच्या आर्थिक व्यवहाराचे वर्ष एप्रिल ते मार्च असे आहे.

सर्व सभासदांनी आपले E-mail ID फोन नंबर

पुढील क्रमांकावर पाठवावेत. ७८४२८५३९८४

पंचधारा वर्गणी Marathi Sahity Parishad

IDBI Bank, Kachiguda Branch

A/C. No. 59410010000125 किंवा Panchdhara

A/C. No. 59410010001359, IFSC Code - IBKL0000594

(For both accounts)

या खात्यावर जमा करावी. मनीऑर्डर पाठवू नये.

वार्षिक वर्गणी रु. २००/-

तीन वर्षांची वर्गणी रु. ५००/-

आजीव सदस्य वर्गणी रु. २,०००/-

(वर्गणी शक्यतो डी.डी.ने पाठवावी)

बाहेरगावचा चेक असल्यास वटणावळीचे रु. ३५/- अधिक पाठवावेत, ही विनंती

या अंकाचे मूल्य : रु. ६०/-

टपाल खर्च रु. ३५/-

अक्षरजुळणी : अमोघ आर्ट्स, ५७५ शनिवार पेठ, पुणे ४११ ०३०.

फोन : ९३२६०८६२८५

मुद्रक : श्रीगणेश मुद्रणालय, ३५७, शनिवार पेठ, पुणे ३०.

मुखपृष्ठ संकल्पना आणि सजावट : अमोघ आर्ट्स, पुणे.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाने या नियतकालिकाच्या प्रकाशनार्थ अनुदान दिले असले

होते व नियतकालिकांतील लेखांशा, विचारांशा मंडळ व शासन सहमत असेलच असे नाही.

अनुक्रमणिका

संपादकीय.....	५
प्रस्तावना	
प्रा. चिन्मय मधू घैसास	८
१. २१ वे शतक आणि भाषांतर	
प्रा. पूर्वा पंडित वस्त	१०
२. ललितेतर साहित्याचे भाषांतर	
प्रा. चिन्मय मधू घैसास	१६
३. भाषांतर : व्यावसायिक क्षेत्रानुरूप रोजगार संधी	
प्रा. विनय मडगावकर	२१
४. तेलंगणातील क्रमिक पुस्तकांचे मराठी अनुवाद व अडचणी	
अनघा साठे.....	३१
५. मराठीतील अनुवाद : अनुसर्जन आविष्काराची आवश्यकता	
डॉ. ज्योती धर्माधिकारी	३५
६. अनुवादाची निकड ('मराठी छंद:शास्त्रविषयक ग्रंथांच्या संदर्भात')	
डॉ. शुभांगी पातुरकर.....	४६
७. अनुवाद : दोन अनुभव	
डॉ. उमा वि. कुलकर्णी.....	५१
८. कोंकणी-मराठी भाषांतर एक दृष्टिक्षेप	
प्रा. विनायक लक्ष्मण बापट.....	५७
९. डॉ. एस. एल. भैरप्पांच्या कादंबऱ्यांची भाषांतरे	
डॉ. सुप्रिया सहस्रबुद्धे.....	६४
१०. मोलीएरच्या 'लावार' आणि 'मेदसां मालग्रे लुई' यांच्या कोंकणी	
भाषांतरांचे विश्लेषण	
शौर्या दळवी	७१

११. अनुवादाद्वारे आंतर-सांस्कृतिक देवाणघेवाण - प्र. के. अत्रे लिखित
'बुवा तेथे बाया' : एक अभ्यास
प्रा. क्षमा धारवाडकर ७८
१२. लुगट । लुगडं
मूळ कवी - संजय बोरकर, मराठी भाषांतर - प्रा. चिन्मय मधू घैसास ... ८२
१३. घनचेकटर कटर कटर कटर
मूळ कविता - डॉ. हनुमंत चोपडेकर,
मराठी अनुवाद - विनायक ल. बापट ८३
१४. सान सान कागदी व्हडी
मूळ कविता - परेश कामत, मराठी अनुवाद - विनायक ल. बापट ८५
१५. खार मांत्रिक (The Squirrel Shaman)
मूळ कथा : डॉ. जॉन इ. स्मेलसर, अनुवाद : उषा प्रभुणे ८६
१६. शल्य
मूळ कथा : प्रा. नरेश नाईक, अनुवाद : प्रा. चिन्मय मधू घैसास ९०
१७. साहित्यवड दिवाळी अंक २०२१ - प्रकाशन वृत्तांत
अरुण डवलेकर ९४

पुस्तक परिचय

- द रिचेस्ट मॅन इन बॅबिलॉन - डॉ. अनिल कुलकर्णी ९८
- मौत से जिंदगी की ओर - आराधना कुलकर्णी १०३
- अथांग - विद्या मक्तल १०६

लेखक परिचय १०९

२१ वे शतक आणि भाषांतर

प्रा. पूर्वा पंडित वस्त

“भाषांतर म्हणजे एका भाषेतील मजकूर दुसऱ्या भाषेत त्याच्या शैली वैशिष्ट्यासह उतरवण्याची कला. मूळ संहितेच्या वाचनाने मिळणारे ज्ञान आणि विचार, आनंद आणि अनुभव, दुसरी भाषा बोलणाऱ्याला त्याच्या भाषेत उपलब्ध करून देण्याचा प्रयत्न म्हणजे भाषांतर होय,” अशी भाषांतराची समर्पक व्याख्या डॉ. कल्याण काळे यांनी केली आहे. भाषांतराच्या इतिहासाचा विचार केल्यास आपल्या लक्षात येईल की अगदी मेसोपोटेमियन युगापासून सुमेरियन कविता, ‘गिल्गामेश’ आशिया खंडातील अनेक भाषांमध्ये भाषांतरित झाली. पुरातन काळात बौद्ध भिक्षूंनीही काही महत्त्वाच्या भारतीय कागदपत्रांचे भाषांतर चीनी भाषेत केले. तसेच पुरातन काळातील ग्रीक साहित्य काही रोमन कवींनी मनोरंजनाच्या हेतूने भाषांतरित केले. ग्रीक शिक्षणशास्त्राचा प्रसार जगभर झाला कारण अरबी विद्वानांनी ते ज्ञान भाषांतराच्या माध्यमातून प्रसारित केले. ग्रीक जेव्हा अरबींच्या अधिपत्याखाली आले तेव्हा त्यांनी ग्रीक लोकनिर्मित ज्ञानामध्येही बदल घडवून स्वतःची वेगळी वैज्ञानिक, मनोरंजनात्मक तसेच तत्त्वज्ञानात्मक अशी बैठक निर्माण केली याचे पुढे अरबी भाषेतही भाषांतर झाले. बायबलसारख्या धार्मिक ग्रंथांच्या करारांचे अनेक भाषांमध्ये भाषांतर झाले. बदलत्या काळानुसार भाषांतराचे प्रयोजन आपल्याला बदलताना दिसून येते. इतिहास, धर्मग्रंथांची ओळख इथपर्यंतच भाषांतर आज मर्यादित राहिलेले नाही. जागतिक पातळीवर साहित्य, शिक्षण, उत्पादन विक्री, राजकारण या सगळ्याच क्षेत्रांमधील भिन्न पद्धती, तत्त्वे, मूल्ये यांची देवाण-घेवाण होऊ लागली आहे आणि या देवाणघेवाणीसाठी भाषांतर हे शास्त्र माध्यम बनले आहे.

भाषांतर हे २१व्या शतकात नव्याने समृद्ध होऊ पाहणारे असे महत्त्वाचे दालन आहे. जागतिकीकरणामुळे सांस्कृतिक आणि वाङ्मयीन देवाण-घेवाण मोठ्या प्रमाणात होऊ लागली आहे. संस्कृतीचे एकजिनसीकरण (Homogenisation of culture) होऊ लागल्या कारणाने स्वतःची वैशिष्ट्यपूर्ण व वैविध्यपूर्ण सामाजिकता व सामाजिक

मूल्ये जपणे हे एक आव्हानच संपूर्ण मानवजातीपुढे उभे आहे. वाङ्मयीन भाषांतर हे भाषिक, सांस्कृतिक तसेच सामाजिक मुल्यांचा प्रसार, प्रतिष्ठापना तसेच दस्तऐवजीकरण करण्याचेही एक महत्त्वाचे साधन ठरू शकते. विविध देशातील सांस्कृतिक, सामाजिक, राजकीय बैठक समजून घेणे आजच्या स्पर्धात्मक युगात महत्त्वाचे ठरते. साहित्य हे एक असे व्यापक क्षेत्र आहे ज्याच्या परिवेशात आपल्याला भिन्न देश आणि संस्कृतीचा ठाव लागू शकतो; पण त्यासाठी साहित्यकृतीचे आकलनही गरजेचे ठरते. वैश्विक, राष्ट्रीय तसेच राज्य पातळीवर साहित्य क्षेत्रामध्ये बुकर पुरस्कार, ज्ञानपीठ पुरस्कार, साहित्य अकादमी पुरस्कार घोषित केले जातात अशा वेळी पुरस्कारप्राप्त दर्जेदार कलाकृती जगभरातल्या वाचकवर्गाकडे पोहोचणेही गरजेचे ठरते. आज वाचन संस्कृती क्षीण होत चाललेली आहे, अशी विधाने केली जातात; पण आंतरजालाच्या माध्यमांचा जेव्हा विचार केला जातो तेव्हा लक्षात येते की वाचनासाठीची माध्यमे बदललेली आहेत, पण बऱ्याच मोठ्या प्रमाणात वाचकवर्गही आहे जो पुस्तके वाचतो आणि ऐकतोही. 'किंडल', 'स्टोरीटेल' यासारखे ॲप्स (Applications) वाचकांच्या, श्रोतेवर्गाच्या अपेक्षा पूर्ण करताना दिसतात. जागतिक, राष्ट्रीय पातळीवर भिन्नभाषिक पुरस्कारप्राप्त पुस्तके वाचण्याची दांडगी हौस भाषांतराच्या माध्यमातून पूर्ण होऊ शकते. आंतरजालामुळे निर्माण झालेल्या नवनवीन माध्यमांमुळे जागतिक स्तरावरच्या दर्जेदार कलाकृती वाचकवर्गापर्यंत पोहोचण्यासाठी भाषांतर एक पर्वणीच ठरलेली आहे.

वैश्विक दर्जाच्या साहित्यकृतींबरोबर 'पॉप्युलर लिटरेचर' तसेच 'बेस्टसेलर' या नवीन ट्रेडनुसार खपणाऱ्या अनेक साहित्यकृतींचा आपल्याला उल्लेख करावा लागतो. एकीकडे साहित्याकडे आपण व्यावसायिक दृष्टिकोनातून पाहू शकत नाही असे म्हणत असताना दुसरीकडे आपल्याला 'बेस्टसेलर' म्हणून लाखोंच्या घरात खपणाऱ्या कलाकृतींचा उल्लेख करावा लागतो. बेस्टसेलर म्हणून उल्लेखिलेल्या काही महत्त्वाच्या लोकप्रिय कलाकृती अनेक भाषांमधून भाषांतरित होऊन जगाच्या कानाकोपऱ्यात पोहोचलेल्या आहेत. पाउलो कोहेलोच्या 'द अल्केमिस्ट' सारख्या कलाकृतीचा आपल्याला आदर्श म्हणून बघता येईल. जगभरातल्या ५६ भाषांमध्ये भाषांतरित झालेल्या या कलाकृतीचा खप १५० देशात ६५ दशलक्षच्या घरात आहे. सर्वाधिक भाषांतरित झालेल्या कलाकृतीचा 'गिनीज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड'मध्ये जागतिक विक्रमाचा मान या कलाकृतीला मिळाला आहे. भाषांतरामुळे साहित्याला आपल्या मर्यादांपलीकडे जाऊन कार्य करणे शक्य झालेले आहे.

चित्रपटांना मनोरंजनाचे एक महत्त्वाचे साधन म्हणून बघणारा मोठा चाहता वर्ग लाभलेला आहे. साहित्याबरोबरच जागतिक स्तरावरच्या दर्जेदार चित्रपटांचे प्रक्षेपण

आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सव, आंतरराष्ट्रीय महिला चित्रपट महोत्सव अशा वेगवेगळ्या चित्रपट महोत्सवांच्या निमित्ताने केले जाते. जगभरातील चित्रपटांना आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सवासारख्या दालनांचा लाभ होतो. गोव्यात आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सवाचे आयोजन करण्यात येते. स्थानिक लोक अशा चित्रपट महोत्सवांचा आस्वाद घेताना दिसून येतात. अशा वेळी 'डबिंग' आणि 'सबटायटलींग' या भाषांतरांच्या तंत्रांचा वापर करून चित्रपट भिन्न भाषिक लोकांपर्यंत पोहोचविला जातो. इथे भाषांतरकारालाही वाव मिळतो. मोठ्या प्रमाणात 'डबिंग' आणि 'सबटायटलींग'च्या माध्यमातून चित्रपट बहुभाषिक रसिकांपुढे पुढे येताना दिसून येतात. त्यामुळे भाषांतर हे चित्रपट क्षेत्रात वावरणाऱ्या भाषांतरकाराला रोजगार देण्याचे एक महत्त्वाचे साधन ठरू शकते. चित्रपटांची लोकप्रियता बघता, जगभरात चित्रपट प्रक्षेपणासाठी निर्माण केलेली 'प्रायम', 'हॉटस्टार' सारखी नवीन माध्यमे (OTT Platforms) चित्रपटांसाठी प्रेक्षकवर्ग जगाच्या कानाकोपऱ्यात निर्माण करतात आणि त्या वर्गापर्यंत चित्रपट पोहोचवण्याचे काम भाषांतरातून साधले जाते. 'दंगल' सारखा दर्जेदार हिंदी चित्रपट जेव्हा चीनमध्ये प्रदर्शित केला जातो तेव्हा १३०० कोटी पर्यंत चित्रपटाच्या नफ्यात भर पडते; जे भारतात प्रदर्शित झालेल्या चित्रपटापेक्षा आठ पट जास्त आहे. हे 'डबिंग' आणि 'सबटायटलींग' या भाषांतराच्या तंत्राच्या अनुषंगाने साध्य झालेले आहे. स्वतंत्ररित्या काम करणारे (freelancer) अनेक भाषांतरकार आहेत जे डबिंगसाठी दिलेल्या चित्रफितीचा कालावधी आणि उपशीर्षकाच्या (subtitle) शब्दमर्यादिवरून भाषांतराचा मोबदला ठरवतात. पाश्चात्य सिनेमा आणि मालिकांचे भाषांतर क्षेत्रात तब्बल नऊ वर्षे काम केलेल्या ओल्गा पेरेरा ह्या दृक्श्राव्य भाषांतरकारांनी आपल्या मुलाखतीत 'डबिंग' आणि 'सबटायटलींग' या दोन्ही तंत्रांमधील भेद, मर्यादा स्पष्ट केल्या तसेच चित्रफित आणि भाषांतरित होणारे शब्द यांचा मेळ जुळवणे अशा अनेक आव्हानांना डबिंग करताना सामोरे जावे लागते असेही ते नमूद करतात. त्यासाठी दृक्श्राव्य भाषांतरामध्ये पदव्युत्तर अभ्यासक्रम (Master's in Audiovisual Translation) वेगवेगळ्या विद्यापीठात तसेच दूरस्थ शिक्षणाच्या माध्यमातूनही आज उपलब्ध आहे. भाषांतराची व्यावसायिकतेच्या अनुषंगाने गरज बघता साहित्याचा अभ्यास करणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी भाषांतर या विषयाचा समावेश विद्यापीठ स्तरावर करण्यात आलेला आहे. विविध उच्चशिक्षण संस्थांमध्ये भाषांतरशास्त्राचे स्वतंत्र अभ्यासक्रमही उपलब्ध केले जात आहेत. इथे भाषांतरशास्त्राची ओळख होतेच त्याचबरोबर शिक्षणक्षेत्रातही भाषांतराचे शास्त्रीय ज्ञान असलेल्या जाणकारांसाठी

रोजगार निर्मितीही होत आहे.

जागतिकीकरणामुळे जग ही एक मोठी बाजारपेठ बनली आहे. व्यापाराच्या अनुषंगाने ही बाजारपेठ एकत्र येणे गरजेचे ठरते; पण जगभरात बोलल्या जाणाऱ्या अनेक भाषांमुळे जगाच्या ह्या बाजारपेठेत व्यापारासाठी अनेक मर्यादा येतात. जगभरात चालणारा हा व्यवहार सुरळीत आणि सोयीचा होण्यासाठी भाषांतर करण्यास उपयुक्त ठरणाऱ्या अनेक कंपन्या आलेल्या आहेत. 'लिंग्वालिक्स' सारखी ऑनलाईन कंपनी जगभरातील २०० पेक्षा अधिक भाषांतून भाषांतराची सोय उपलब्ध करते. जागतिक बाजारपेठेवर भाषांतराच्या माध्यमातून नियंत्रण ठेवते. स्पर्धात्मक युगात जागतिक स्तरावरील बाजारपेठेत उत्तम उत्पादनांच्या खरेदी-विक्रीसाठी भाषांतराची सेवा पुरविणाऱ्या काही जागतिक स्तरावरच्या कंपन्या वरदान ठरलेल्या आहेत.

जाहिराती हे सद्यकाळात महत्त्वाचे क्षेत्र आहे. रोज दूरचित्रवाणी वाहिन्यांवर प्रक्षेपित होणाऱ्या भिन्न भाषिक जाहिराती याची साक्ष देतात. दूरचित्रवाणी वाहिनीवर दाखवल्या जाणाऱ्या बऱ्याच जाहिराती 'डब' करून प्रक्षेपित करण्यात येत आहेत. कार्यक्रमाच्या अधून-मधून प्रक्षेपित होणाऱ्या या जाहिरातींमुळे सर्वसामान्य प्रेक्षकांना त्यांच्या प्रादेशिक भाषेतून उत्पादनांची ओळख होत असल्याने या भाषांतरित झालेल्या जाहिराती महत्त्वाच्या ठरतात तसेच पुनःचित्रीकरणादरम्यान होणारी लाखांची उलाढालही टाळता येते.

भाषांतरासाठी नवनवीन ॲप्स तयार करण्यात येत आहेत. यंत्रभाषांतर हे भाषांतराचे क्षेत्र अजून विस्तारत आहे. अभियांत्रिकी क्षेत्रातल्या अनेक तरुण नवसंशोधकांनी नवे मोबाईल ॲप्स व संगणकीय सॉफ्टवेअर्स विकसित केलेले आहेत. गुगल ट्रान्सलेट, रिअन (RIAN) सारख्या ॲप्स व सॉफ्टवेअर्सच्या माध्यमातून अगदी ओळख नसलेल्या भाषांमधून भाषांतर शक्य आहे. भाषांतरशास्त्रात स्रोत आणि लक्ष्य भाषेचे ज्ञान असणे अनिवार्य ठरते; पण आज भाषांतराच्या काही मूळ शास्त्र व सिद्धांतांना मुरड घालण्यास तंत्रज्ञानाने भाग पाडले आहे. यंत्रभाषांतरामुळे भाषांतराच्या एकूण प्रक्रियेतही मर्यादा आलेल्या आहेत. यंत्र भाषांतरात भाषिक रचनेच्या अनुषंगाने वाक्यरचनेत त्रुटीही जाणवतात, पण यंत्र भाषांतराचे फायदेही अनेक आहेत. सहज आणि सोप्या पद्धतीने यंत्र भाषांतर शक्य झालेले आहे. जगभरातील भाषांमधून भाषांतर काही मिनिटांतच शक्य झाले आहे. लक्ष्य भाषेतील अनेक तांत्रिक आणि शास्त्रीय असे जटील शब्द यंत्र भाषांतरात उपलब्ध होतात आणि एकूण भाषांतरप्रक्रियेत संहितेच्या पुनर्घटनासाठीही मदत

होताना दिसते. अशा वेळी लक्ष्य भाषा जाणणाऱ्या पण भाषेतील शब्दसमृद्धी नसलेल्या भाषांतरकाराला भाषांतराचे काम सोयीचे झालेले आहे.

जागतिकीकरणामुळे भाषांतराची अनेक नवीन क्षेत्रे निर्माण झालेली आहेत. साहित्य निर्मिती आणि साहित्यप्रसाराच्या परीप्रेक्षाबाहेरही व्यवसाय आणि इतर आंतरराष्ट्रीय स्तरावरचा व्यवहार सुरळीत करण्यासाठी भाषांतर हे एक महत्त्वाचे माध्यम ठरलेले आहे. आंतरजालाच्या माध्यमातून स्वतंत्र काम करणाऱ्यांना (freelancers) योग्य संधी उपलब्ध करणाऱ्या 'मिल्लो' या एका संकेतस्थळावर नोंद केल्याप्रमाणे The translation industry is expected to grow to a \$56 billion industry by 2021. म्हणजेच जगभरातील भाषांतराचा व्याप सद्यकाळात ५६ अब्ज डॉलरच्या घरात पोहोचणार आहे. फक्त यंत्रभाषांतरामध्ये भर पडत असल्याने, भाषांतर तंत्रांची उत्तम जाण आणि शास्त्रशुद्ध ज्ञान मिळवून भाषांतरकाराला एक पाऊल पुढे जाण्याची गरज आहे.

निष्कर्ष :

वाङ्मयीन भाषांतर हे भाषिक, सांस्कृतिक तसेच सामाजिक मूल्यांचा प्रसार, प्रतिष्ठापना तसेच दस्तऐवजीकरण करण्याचेही एक महत्त्वाचे साधन ठरते.

आंतरजालामुळे निर्माण झालेल्या 'किंडल', 'स्टोरीटेल' ऑपसारख्या नवनवीन माध्यमांमुळे जागतिक स्तरावरच्या दर्जेदार कलाकृती वाचकवर्गापर्यंत पोहोचवण्यासाठी भाषांतर एक पर्वणीच ठरलेली आहे.

'बेस्टसेलर' म्हणून उल्लेखिलेल्या काही महत्त्वाच्या लोकप्रिय कलाकृती अनेक भाषांमधून भाषांतरित होऊन जगाच्या कानाकोपऱ्यात पोहोचलेल्या आहेत.

'डबिंग' आणि 'सबटायटलींग' या भाषांतरांच्या तंत्रांचा वापर करून चित्रपट भिन्न भाषिक लोकांपर्यंत पोहोचवणे शक्य झाले आहे आणि या दोन्ही तंत्रामुळे भाषांतरकाराची गरजही वाढली आहे.

'प्रायम', 'हॉटस्टार' सारखी नवीन माध्यमे (OTT Platforms) चित्रपटांसाठी प्रेक्षकवर्ग जगाच्या कानाकोपऱ्यात निर्माण करतात आणि त्या वर्गापर्यंत चित्रपट पोहोचवण्याचे काम भाषांतरामुळे शक्य झालेले आहे.

दृक्श्राव्य भाषांतरामध्ये पदव्युत्तर अभ्यासक्रम (Master's in Audiovisual Translation) सारख्या अभ्यासक्रमातून मिळणारे ज्ञान ही आजच्या भाषांतरकारांची गरज आहे.

शिक्षणक्षेत्रातही, भाषांतराचे शास्त्रीय ज्ञान असलेल्या जाणकारांसाठी रोजगार

निर्मितीही भाषांतर शास्त्रामुळे शक्य झाली आहे.

स्पर्धात्मक युगात जागतिक स्तरावरील बाजारपेठेत उत्तम उत्पादनाच्या खरेदी-विक्रीसाठी भाषांतराची सेवा पुरविणाऱ्या काही जागतिक स्तरावरच्या कंपन्या वरदान ठरलेल्या आहेत. यंत्र भाषांतरामुळे भाषांतरप्रक्रियेत संहितेच्या पुनर्घटनासाठीही मदत होताना दिसते.

संदर्भ :

१. कन्हाडे, डॉ. सदा. भाषांतर. मुंबई : लोकवाङ्मय गृह, १९९८
२. मोकाशी, डॉ. मधुकर गणेश. भाषांतर चिकित्सा. पुणे : स्नेहवर्धन प्रकाशन, २०१२
३. संपा. डॉ. कल्याण काळे, डॉ. अंजली सोमण. भाषांतरमीमांसा . पुणे : प्रतिमा प्रकाशन, १९९७
४. <https://www.lingualinx.com>
५. <https://www.ntm.org.in/download/ttvol/Volume8/Articles/Articles2.pdf>
६. <http://puneresearch.com/media/data/issues/58e24340be3df.pdf>
७. <https://www.redalyc.org/pdf/2651/265119728006.pdf>
८. <https://translationjournal.net/journal/09chall.htm>
९. [https://www.researchgate.net/publication/43174545Rethinking translation in the](https://www.researchgate.net/publication/43174545Rethinking_translation_in_the)
१०. <https://www.jstor.org/stable/24642405>
११. <https://millo.co/freelance-translation-jobs>
१२. [https://en.wikipedia.org/wiki/The Alchemist \(novel\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Alchemist_(novel))
१३. <https://www.daytranslations.com/blog/alchemy-most-translated-book/>
१४. <https://nuriasasdeu.com/en/interview-translation-dubbing-subtitles/>
१५. <https://www.tomedes.com/translator-hub/advertising-translation-guide>
१६. [http://www.researchgate.net/publication/267827021 the Goal of Advertisement Translation with Reference to C-EE-C Advertisements](http://www.researchgate.net/publication/267827021_the_Goal_of_Advertisement_Translation_with_Reference_to_C-EE-C_Advertisements)